Iktar informazzjoni dwar ir-rikors tal-bankun u l-pedestall ta' San Pawl

minn Dorian Baldacchino

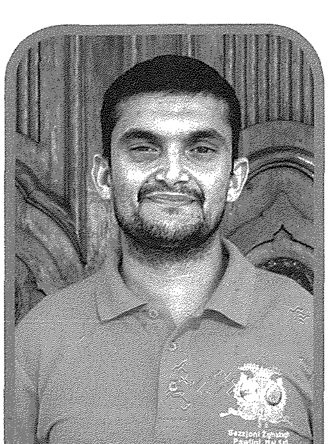

Rikors dwar il-bankun tal-istatwa ta' San Pawl

Fl-artiklu li kont ktibt is-sena l-oħra kont tajt ħarsa lejn ir-rikors tal-1936, fejn il-Ħal Safin kienu talbu sabiex jagħmlu bankun ġdid għall-vara ta' San Pawl. Għaldaqstant xtaqt inkun naf jekk kienx hemm iktar informazzjoni dwar din it-talba. B'hekk komplejt nirriċerka aktar dwar it-talba tal-bankun fejn il-permess tiegħu kien ippreżentat fis-17 ta' Lulju 1936. F'din ir-riċerka rnexxieli nsib dokument ieħor li kien ippubblikat fl-4 ta' Jannar 1937. Dan id-dokument hu maqsum f'żewġ partijiet. Fl-ewwel parti għandek r-referenza li l-kappillan Francesco Xuereb kien ħallas is-somma ta' £125 (lira sterlina) għall-bankun u l-bradella ta' San Pawl. Fit-tieni parti tal-istess dokument insibu li l-kappillan qed javża li, '*detta predella è pronta e sta per essere trasportata nella Chiesa Parrocchiale di C. Safi.*"[1] Fi ftit kliem bi lsienna qed jgħid li l-bankun kien lest u jinsab fi triqtu lejn il-parroċċa tagħna. B'hekk minn dan id-dokument nistgħu nikkonkludu li l-bankun kien iżżanżan u miġjub f'raħalna għall-ewwel darba għall-festa liturġika tal-Konverżjoni ta' San Pawl tal-25 ta' Jannar tal-istess sena.

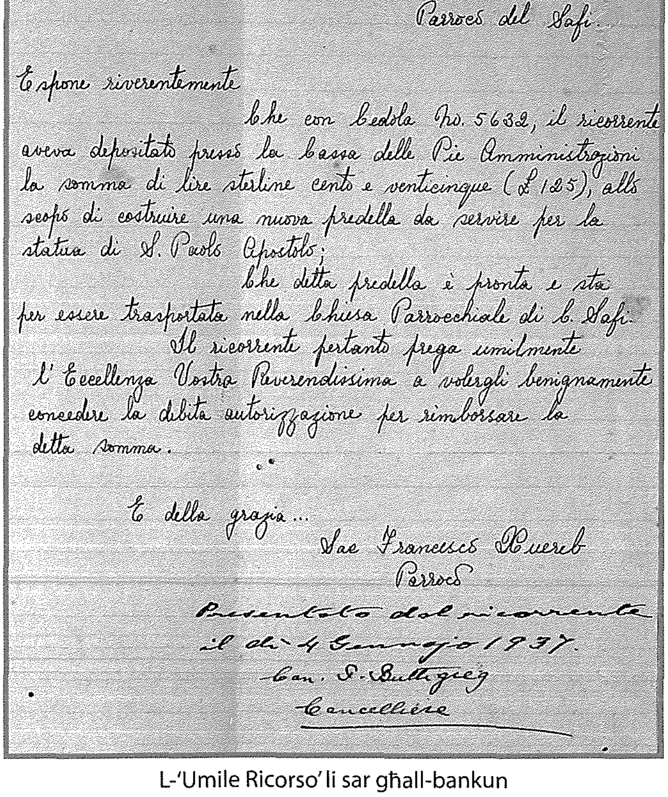

Umile Ricorso del
Sac. Francesco Xuereb
Parroco del Safi.

Espone riverentemente
che con cedola No. 5632, il ricorrente aveva depositato presso la Cassa delle Pie Amministrazioni la somma di lire sterline cento e venticinque (£125), allo scopo di costruire una nuova predella da servire per la statua di S. Paolo Apostolo;
che detta predella è pronta e sta per essere trasportata nella Chiesa Parrocchiale di C. Safi.
Il ricorrente pertanto prega umilmente l'Eccellenza Vostra Reverendissima a volergli benignamente concedere la dibita autorizzazione per rimborsare la detta somma.

E della grazia...
Sac. Francesco Xuereb
Parroco

Presentato dal ricorrente
il dì 4 Gennajo 1937.
Can. S. Buttigieg
Cancelliere

L-'Umile Ricorso' li sar għall-bankun

Rikors dwar il-pedestall tal-istatwa ta' San Pawl

Dokument ieħor li huwa interessanti ferm għalina l-Ħal Safin u devoti ta' San Pawl huwa dwar it-talba li kienet saret dwar il-pedestall tal-istess vara. S'issa l-unika informazzjoni li kellna dwar il-pedestall huwa disinn li kien jinsab fis-sagristija tal-knisja datata 7 ta' Settembru 1939 u l-analiżi xjentifika li ħarġet mill-kumpanija Atelier Del Restauro, wara r-restawr li kien sar fuq l-istatwa u l-pedestall fl-2015. Dan il-pedestall huwa opra oħra ta' Mastru Emanuele Buhagiar li tkompli żejjen dan it-tempju għażiż tagħna.

Dan ir-rikors hu magħmul minn żewg partijiet. Fl-ewwel parti nsibu t-talba li kien għamel il-kappillan Francesco Xuereb fl-4 ta' Jannar 1937 lill-Kurja ta' Malta. Filwaqt li fit-tieni parti nsibu l-approvazzjoni sabiex dan il-proġett iseħħ.

L-aktar parti interessanti ta' dan id-dokument hija t-talba tal-kappillan u r-raġuni għalfejn jeħtieġ isir dan il-proġett:

"Che il <<pedestalllo>> della statua di S. Paolo Apostolo, titolare di Casal Safi si trova in cattivo stato; che I suoi parrocchiani desiderano sostituirlo con uno nuovo. Che a tale scopo da alcuni benefattori venne contribuita una somma ascendente a lire sterline sessanta (£60). Che il ricorrente è in possesso di un disegno fatto dallo scultore Emmanuele Buhagiar, il quale venne unanimamente approvato dagli abitanti dello stesso Casale."[2]

Fi ftit kliem, qed jgħid li l-parruċċani kienu qed jitolbu sabiex jibdlu l-pedestall tagħhom minħabba li kien jinsab fi stat ħażin ħafna. L-ispiża għal dan il-proġett kienet ta' £60 (lira sterlina). Din l-ispiża kienet se titħallas mill-benefatturi tar-raħal. Flimkien ma' dan ir-rikors, Dun Franġisk Xuereb ippreżenta wkoll disinn tal-pedestall, xogħol Emmanuele Buhagiar, wara li kien aċċettat mill-parruċċani Ħal Safin.

Fuq il-paġna ta' wara ta' dan id-dokument insibu informazzjoni interessanti ferm għalina. Dan minħabba l-fatt li l-ewwel disinn ippreżentat lill-kurja nhar l-20 ta' Ġunju 1939 ma kienx ġie aċċettat. Infatti dan id-disinn kien ġie irtirat mill-kappillan stess fil-15 ta' Lulju 1939 sabiex isirulu t-tibdiliet meħtieġa. Għaldaqstant intalab "*un altro disegno piu semplice*"[3] ibbażat fuq il-parir li

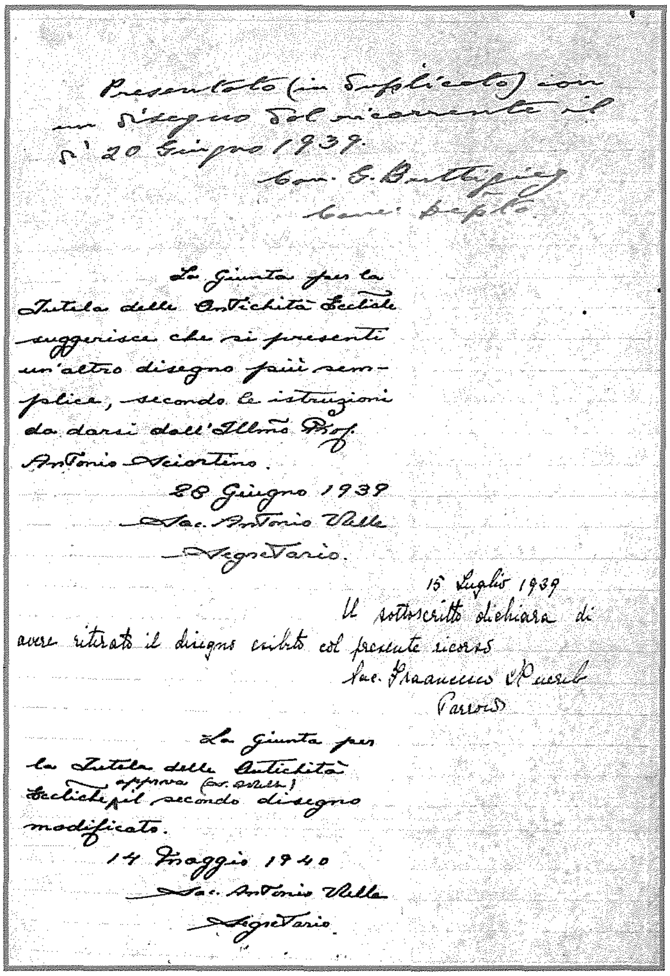

Presentato (in Supplica) con un disegno del ricorrente il d' 20 Giugno 1939.
Can. E. Buttigieg
Canc. Deplo.

La Giunta per la Tutela delle Antichità Ecclesiastiche suggerisce che si presenti un'altro disegno più semplice, secondo le istruzioni da darsi dall'Illmo Prof. Antonio Sciortino.
28 Giugno 1939
Sac. Antonio Valle
Segretario.

15 Luglio 1939
Il sottoscritto dichiara di avere ritirato il disegno esibito col presente ricorso
Sac. Francesco Xuereb
Parroco

La Giunta per la Tutela delle Antichità Ecclesiastiche approva (ex. ordine) il secondo disegno modificato.
14 Maggio 1940
Sac. Antonio Valle
Segretario.

Dokument relatat mal-pedestall tal-vara ta' San Pawl

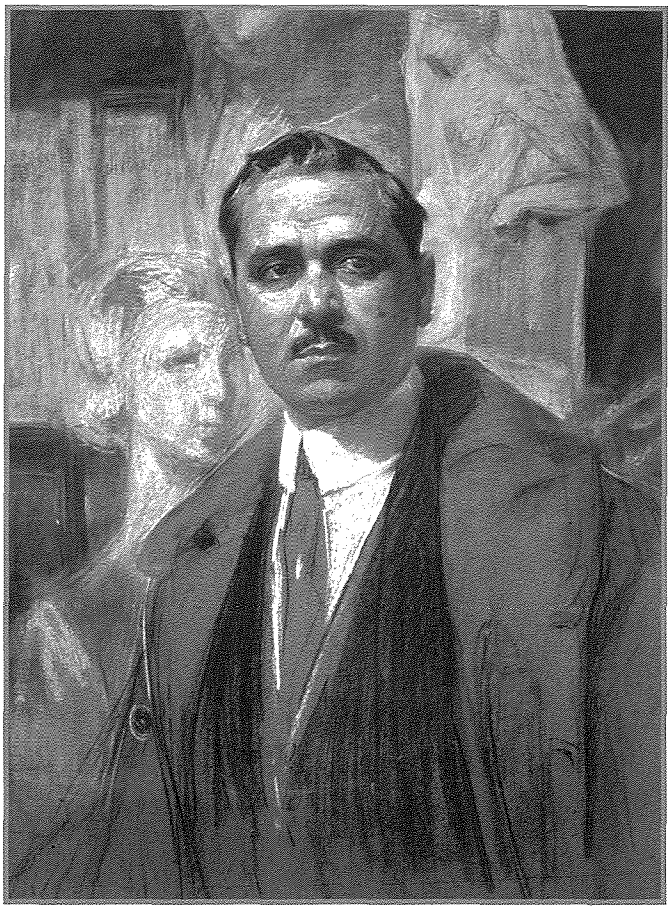

Antonio Sciortino, 1879-1947 (Skultur) li b'xi mod influwenza d-disinn finali tal-pedestall maħdum minn Emanuel Buhagiar

l-Professur Antonio Sciortino kellu jagħti lill-kappillan sabiex dan id-disinn jiġi modifikat skont il-kapaċità artistika u professjonali ta' Sciortino. Huwa interessanti l-fatt li dan id-dokument jista' jagħtina informazzjoni oħra li forsi ma konniex nafu fuq il-bijografija ta' Antonio Sciortino (1879-1947). L-iskultur Żebbuġi, magħruf għal bosta xogħlijiet artistiċi tiegħu, fosthom Les Gavroches u Kristu Re, kien jifforma parti mill-"*Giunta per la Tutola della antichita ecclesiastiche*."[4] Xogħlu fil-kurja kien li jgħaddu minn taħt idejh id-disinji ta' ċerti opri artistiċi li jkunu ppreżentati mill-kappillani u jagħti l-pariri tiegħu fuq dawn ix-xogħlijiet sabiex ikunu jistgħu jiġu approvati minnu u mis-segretarju tal-kurja. B'hekk il-kappillan ippreżenta disinn ieħor fuq l-istruzzjonijiet mogħtija lilu minn Sciortino. Wara li dan it-tieni disinn kien studjat sew, il-kurja approvatu fl-14 ta' Mejju 1940. (Madwar xahar wara, Mussolini kien iddikjara gwerra kontra l-Ingilterra u l-kolonji tagħha u b'hekk fil-11 ta' Ġunju 1940 il-gżejjer Maltin kienu awtomatikament involuti fit-Tieni Gwerra Dinjija.)

Minn dan id-dokument joħorġu diversi aspetti importanti marbutin mal-proċess ta' dan il-pedestall. L-aktar ħaġa interessanti marbuta ma' dan id-dokument, ħarġet fi studju li kien għamel Mark Sagona dwar il-ħidma artistika ta' Emanuele Buhagiar fl-arti ekkleżjastika. Sagona, b'referenza għall-pedestall tagħna, isemmi tliet disinji.[5] Tnejn jinsabu f'kollezzjoni privata filwaqt li l-ieħor jinsab fis-sagristija tal-knisja tagħna. Dan tal-aħħar diġà għamilt referenza għalih. Għaldaqstant dan ir-rikors jixhed li dan id-disinn li jinsab fis-sagristija ma kienx ippreżentat lill-kurja bħala parti mit-talba tar-rikors, għax huwa datat fis-7 ta' Settembru 1939 filwaqt li l-ewwel disinn kien ippreżentat fl-20 ta' Ġunju 1939 u kien irtirat mill-applikazzjoni fil-15 ta' Lulju 1939. Iż-żewġ disinji l-oħra huma simili ħafna għall-pedestall tagħna imma sfortunatament l-ebda wieħed minnhom ma fih data. Barra minn hekk m'għandna l-ebda evidenza fejn jinsabu ż-żewġ disinji li ġew ippreżentati fit-talba li kien għamel Dun Franġisk Xuereb.

Referenzi

1 Arkivju Arċiveskovili ta' Malta, Suppliche 37 (1937), f.6
2 Arkivju Arċiveskovili ta' Malta, Suppliche 40 (1939), f.217
3 Arkivju Arċiveskovili ta' Malta, Suppliche 40 (1939), f.217v
4 Ibid.
5 M. Sagona, Emanuele Buhagiar (1876-1962: his contribution to the ecclesiastical decorative arts of the Maltese Islands, (2003) p.171-173